

Konferencja Bezpieczeństwa w Lotnictwie Cywilnym
19 - 20 LISTOPADA 2020 r.

Sytuacja na małych lotniskach – obowiązki i prawa zarządzającego – kierujący lotami

Michał Kozłowski
Departament Lotnisk

Warszawa, 2020-11-19

Urząd Lotnictwa Cywilnego 2020

Kierujący Lotami – *kto tu rządzi?*

Wydawać by się mogło, że opublikowane Rozporządzenie Ministra w sprawie kierującego lotami, rozwiąże kwestię zarządzania ruchem lotniczym na lotniskach niekontrolowanych. Patrząc jednak na zgłoszenia zdarzeń lotniczych oraz zapytania, które wpływają do PKBWL i Prezesa ULC należy przypuszczać, że w środowisku lotniczym istnieją wątpliwości ...

Piotr Kaczmarczyk
Anna Kolmas

Warszawa, 2020-11-19

Urząd Lotnictwa Cywilnego 2020

Podstawy Prawne

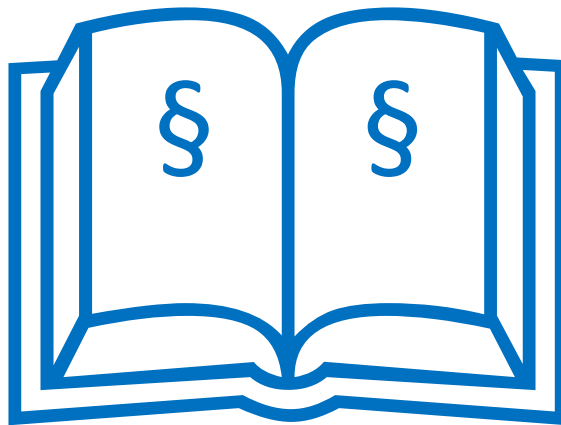
USTAWA z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze

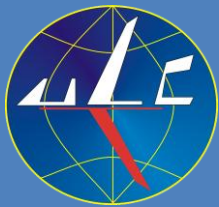
[Dz.U. 2020 poz. 1970]

ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury i Budownictwa
z dnia 4 października 2017 r. w sprawie kierującego lotami

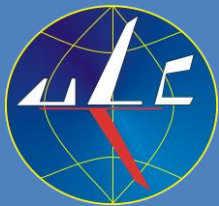
[Dz.U. 2017 poz. 1960]

Podstawy Prawne

§ art. 120 ust. 4. ***Zarządzający lotniskiem niekontrolowanym w zależności od potrzeb może zapewnić lotniskową służbę informacji powietrznej oraz dostępność informacji meteorologicznej w przestrzeni niekontrolowanej przydzielonej danemu lotnisku w trybie art. 121 ust. 5 pkt 1 lub kierującego lotami, który odpowiada za udzielanie informacji użytecznych w trakcie wykonywania lotów w ruchu lotniskowym, oraz za udzielanie informacji przylatującym i odlatującym statkom powietrznym.***

Podstawy Prawne

§ art. 120 ust. 4c. **Minister** właściwy do spraw transportu, mając na uwadze przepisy międzynarodowe oraz konieczność zapewnienia bezpieczeństwa w ruchu lotniczym, **określi w drodze rozporządzenia:**

- 1) **okoliczności i sposób wyznaczania** kierującego lotami;
- 2) **wymagania**, które musi spełniać kierujący lotami, oraz jego **uprawnienia i obowiązki**;
- 3) **zakres dokumentacji i środki techniczne** niezbędne do zapewniania kierowania lotami.

Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze [Dz.U. 2020 poz. 1970]

Obowiązki Zarządzającego Lotniskiem

✈ **Kierującego lotami wyznacza Zarządzający, kierując się potrzebami i względami bezpieczeństwa, **gdy planuje się** prowadzenie:**

- 1) samodzielnych lotów szkolnych nadlotniskowych, wykonywanych na więcej niż jednym statku powietrznym;**
- 2) lotów łączonych;**
- 3) szkolnych lotów nocnych;**
- 4) lotniczych zawodów sportowych;**
- 5) skoków spadochronowych.**

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 20 października 2017 r.

Poz. 1960

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY I BUDOWNICTWA¹⁾

z dnia 4 października 2017 r.

w sprawie kierującego lotami

Na podstawie art. 120 ust. 4c ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2017 r. poz. 959 i 1089) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) okoliczności i sposób wyznaczania kierującego lotami;
- 2) wymagania, które musi spełniać kierujący lotami, oraz jego uprawnienia i obowiązki;
- 3) zakres dokumentacji i środki techniczne niezbędne do zapewnienia kierowania lotami.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) loty łączone – loty lub skoki spadochronowe, odbywające się z dwóch lub więcej STARTÓW lub dróg startowych na jednym lotnisku;
- 2) START – wyznaczone i oznakowane miejsce na polu ruchu naziemnego;
- 3) użytkownik – podmiot korzystający z infrastruktury lotniskowej lotniska w celu wykonywania operacji lotniczych;
- 4) zarządzający – zarządzającego lotniskiem niekontrolowanym.

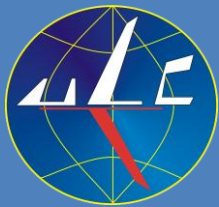
§ 3.1. Kierującego lotami wyznacza zarządzający lub jego przedstawiciel, kierując się potrzebami i względami bezpieczeństwa, gdy planuje się prowadzenie:

- 1) samodzielnych lotów szkolnych nadlotniskowych, wykonywanych na więcej niż jednym statku powietrznym;
- 2) lotów łączonych;
- 3) szkolnych lotów nocnych;
- 4) lotniczych zawodów sportowych;
- 5) skoków spadochronowych.

2. W przypadku lotów, skoków spadochronowych lub lotniczych zawodów sportowych organizowanych przez:

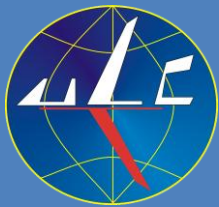
- 1) jednego użytkownika – kierujący lotami jest wyznaczany spośród osób pozostających w dyspozycji tego użytkownika;
- 2) więcej niż jednego użytkownika – kierujący lotami jest wyznaczany spośród osób pozostających w dyspozycji jednego z użytkowników biorących udział w lotach, skokach spadochronowych lub lotniczych zawodach sportowych.

¹⁾ Minister Infrastruktury i Budownictwa kieruje działem administracji rządowej – transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Budownictwa (Dz. U. poz. 1907 i 2094 oraz z 2017 r. poz. 1076).

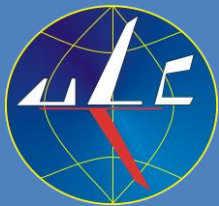
Obowiązki Zarządzającego Lotniskiem

- ✈ W przypadku lotów, skoków spadochronowych lub lotniczych zawodów sportowych organizowanych przez:
 - 1) jednego użytkownika – **kierujący lotami jest wyznaczany spośród osób pozostających w dyspozycji tego użytkownika;**
 - 2) więcej niż jednego użytkownika – **kierujący lotami jest wyznaczany spośród osób pozostających w dyspozycji jednego z użytkowników** biorących udział w lotach, skokach spadochronowych lub lotniczych zawodach sportowych.
- ✈ **Kierujący lotami zostali przeszkoleni** w zakresie obowiązujących przepisów i procedur w zarządzaniu ruchem lotniczym na lotnisku.

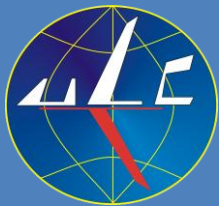
Obowiązki Zarządzającego Lotniskiem

- Jeżeli na lotnisku są wykonywane loty łączone, to dla tych lotów **jest wyznaczany jeden kierujący lotami**.
- **Informację** o wyznaczeniu kierującego lotami na danym lotnisku **zamieszcza się w INOP** oraz publikuje się w Zintegrowanym Pakiecie Informacji Lotniczych, w Zbiorze Informacji Lotniczych Polska (**AIP Polska**).
- Zarządzający **przechowuje zapisy kierującego lotami, przez 24 miesiące** od dnia ich sporządzenia lub przez okres odpowiednio dłuższy, określany indywidualnie w przypadku wystąpienia zdarzenia lotniczego.

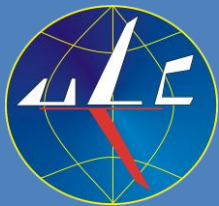
Obowiązki Zarządzającego Lotniskiem

- **Kierujący lotami w miejscu prowadzenia działalności ma zapewniony dostęp do:**
 - INOP;
 - PDSZ i wykazu telefonów alarmowych;
 - aktualnej prognozy i aktualnych informacji meteorologicznych;
 - wskaźnika kierunku wiatru;
 - radiostacji i telefonu;
 - zestawu tymczasowych znaków wyznaczających kierunek, miejsce startu i lądowania;
 - zestawu znaków ostrzegawczych i pomocniczych sygnałów ostrzegawczych.

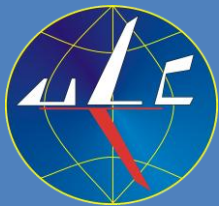
Kierujący Lotami - kwalifikacje

- W zakresie kierowania lotami, skokami spadochronowymi lub lotniczymi zawodami sportowymi:
 - **posiada określone kwalifikacje** (świadectwa, licencje) i **doświadczenie**;
 - **został przeszkolony** w zakresie obowiązujących przepisów i procedur w zarządzaniu ruchem lotniczym na lotnisku.
- W zakresie kierowania samodzielnymi lotami szkolnymi wymagającymi nadzoru instruktorskiego z ziemi, ponadto posiada:
 - **ważne uprawnienie instruktora** odpowiadające rodzajowi nadzorowanych lotów (wpisane do licencji lub świadectwa kwalifikacji);
 - **ważne orzeczenie lekarskie** (jeżeli jest wymagane dla wykonywania określonych czynności lotniczych).

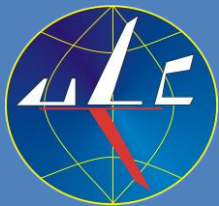
Kierujący Lotami - uprawnienia

- **Udzielanie informacji oraz wskazówek** załogom statków powietrznych oraz monitorowanie ich ruchu.
- **Kierowanie ostrzeżeń i zaleceń** do załóg statków powietrznych w przypadkach podyktowanych względami bezpieczeństwa.
- **Wyznaczanie dodatkowych osób pełniących funkcje pomocnicze** podczas lotów oraz określania zakresów ich działania i odpowiedzialności.

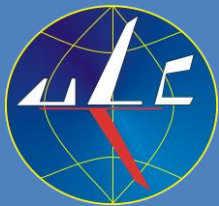
Kierujący Lotami - obowiązki

- **Przed rozpoczęciem lotów, skoków spadochronowych lub lotniczych zawodów sportowych:**
 - **uzgodnienie** z organem zarządzania ruchem lotniczym warunków wykonywania zaplanowanych lotów;
 - **sprawdzenie** części lotniska, która będzie użytkowana podczas lotów;
 - **wyznaczenie STARTU;**
 - **zapoznanie personelu lotniczego** biorącego udział w lotach z:
 - aktualną i planowaną sytuacją ruchu lotniczego w rejonie wykonywania lotów,
 - aktualną i prognozowaną sytuacją meteorologiczną,
 - infrastrukturą lotniska oraz przeszkodami na i w otoczeniu lotniska,
 - organizacją lotów oraz zasadami poruszania się po lotnisku.

Kierujący Lotami - obowiązki

- **Podczas lotów, skoków spadochronowych lub lotniczych zawodów sportowych:**
 - **obserwowanie i nadzorowanie** nadlotniskowego i naziemnego ruchu statków powietrznych oraz odbieranie informacji o zamierzonych kierunkach lotu i o aktualnych pozycjach statków powietrznych;
 - **udzielanie** pilotom wskazówek, informacji, ostrzeżeń i zaleceń;
 - **informowanie i uzgadnianie** zezwoleń z organem zarządzania ruchem lotniczym oraz **zwalnianie** przestrzeni powietrznej;
 - **monitorowanie** stanu infrastruktury lotniskowej;
 - **informowanie o** zaistniałych **zdarzeniach lotniczych** oraz naruszeniach przepisów lotniczych;
 - **podjęcie** działań lub akcji ratowniczej, zgodnie z PDSZ;
 - **dokumentowanie** czynności.

Kierujący Lotami - obowiązki

- **Po zakończeniu lotów, skoków spadochronowych lub lotniczych zawodów sportowych:**
 - **nadzorowanie usunięcia** oznakowania STARTU oraz usunięcie z pola ruchu naziemnego sprzętu latającego, startowego i pomocniczego,
 - **powiadomienie** organu zarządzania ruchem lotniczym o zakończeniu lotów,
 - **omówienie** przebiegu lotów z personelem lotniczym biorącym udział w lotach,
 - **weryfikacja kompletności zapisów**, dokumentujących czynności w zakresie sprawowania bieżącego nadzoru nad lotami i ruchem lotniczym, w tym:
 - potwierdzenie przekazania obowiązków,
 - informacje o zaistniałych zdarzeniach lotniczych lub innych.

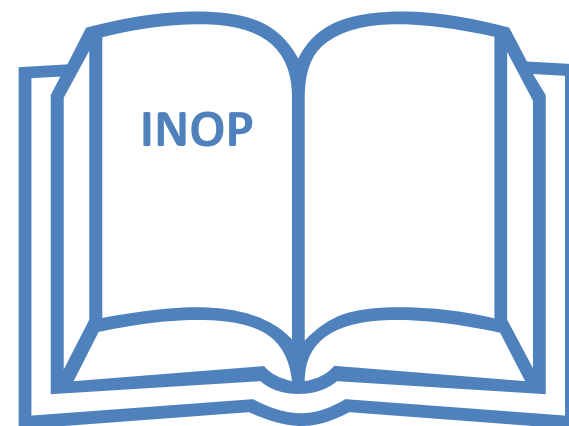
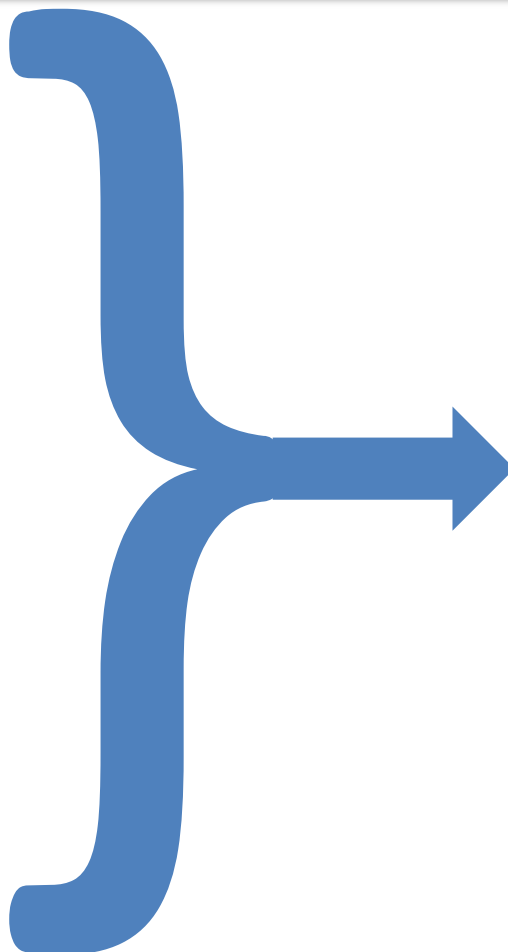
Kierujący Lotami – jak tym zarządzać?

- ✈ **BEZPIECZNIE**
- ✈ **EFEKTYWNIE**
- ✈ **SKUTECZNIE**
- ✈ **PRAGMATYCZNIE**

w sposób:

- 👍 **Usystematyzowany**
- 👍 **Uzgodniony**
- 👍 **Udokumentowany**

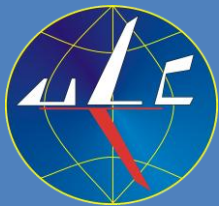

Instrukcja Operacyjna Lotniska

- § art. 68 Zarządzający lotniskiem obowiązany jest:
- 1) wykorzystywać lotnisko zgodnie z jego przeznaczeniem;
 - 2) prowadzić eksploatację lotniska w sposób zapewniający bezpieczeństwo lotów (...);
 - 6) udostępnić użytkownikom lotniska informacje zawarte w instrukcji operacyjnej lotniska;
- § art. 69 ust. 1. Starty i lądowania na lotnisku mogą odbywać się wyłącznie w sposób zgodny z przepisami instrukcji operacyjnej danego lotniska.
- § art. 69 ust. 2. Zarządzający lotniskiem może zezwolić tylko na taką eksploatację lotniska lub jego części dla celów nielotniczych, która nie narusza przepisów bezpieczeństwa ruchu lotniczego i nie ogranicza jego możliwości eksploatacyjnych określonych w instrukcji operacyjnej.

 Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze [Dz.U. 2020 poz. 1970]

Instrukcja Operacyjna Lotniska

✈ **Procedury INOP:**

📖 wyznaczania kierującego lotami;

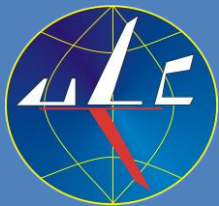
📖 zapewnienia zasobów kierującemu lotami;

📖 koordynacji i współdziałania kierującego lotami z:

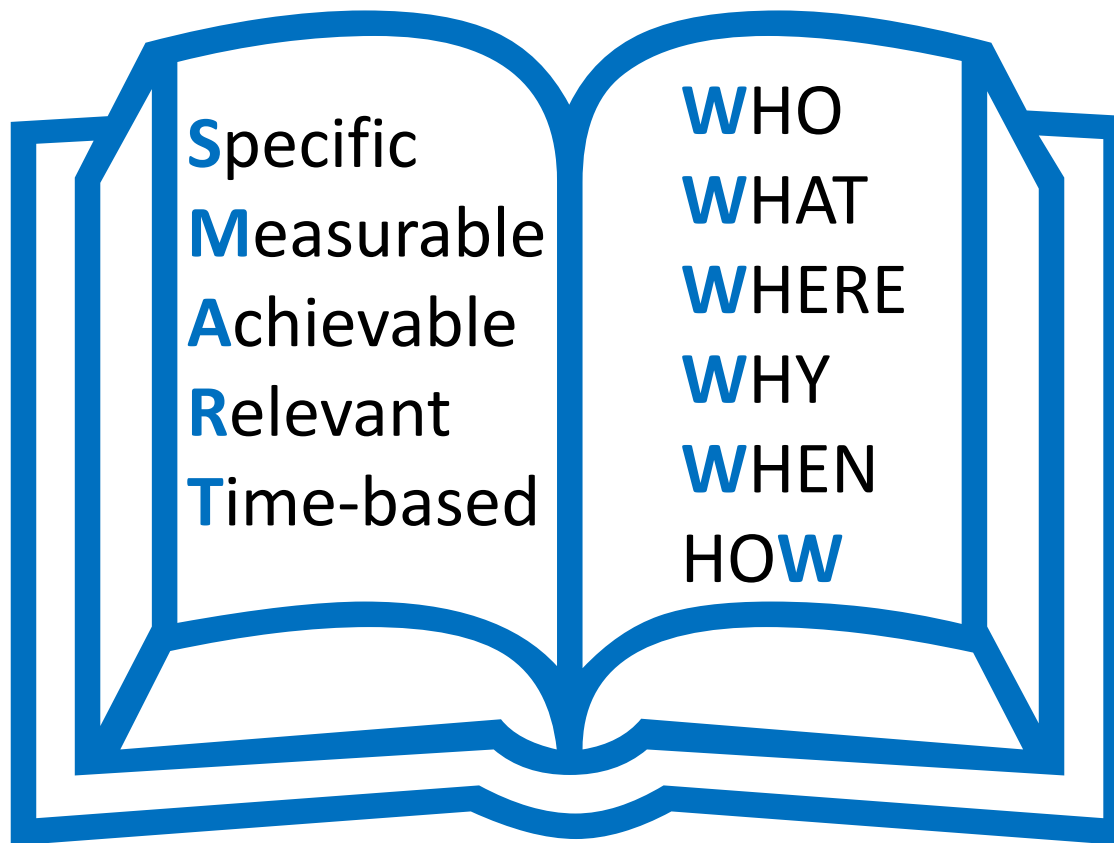
- zarządzającym lotniskiem,
- użytkownikami,
- organem zarządzania ruchem lotniczym;

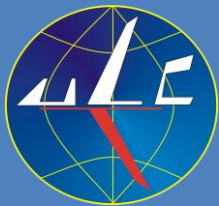
📖 sporządzania i nadzorowania zapisów kierującego lotami;

📖 publikacji informacji o wyznaczeniu kierującego lotami w AIP Polska.

Procedure INOP: *SMART* & 6W

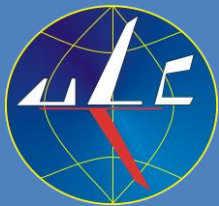

Formularze INOP

✈ **Imienna Karta Wyznaczenia Kierującego Lotami:**

- nazwy: lotniska, użytkownika;
- imię i nazwisko kierującego lotami;
- świadectwo operatora radiotelefonisty;
- świadectwa kwalifikacji informatora FIS lub AFIS;
- licencja kontrolera ruchu lotniczego;
- uprawnienie instruktora odpowiadające rodzajowi nadzorowanych lotów wpisane do licencji lub świadectwa kwalifikacji;
- udokumentowane doświadczenie w kierowaniu lotami lub skokami spadochronowymi w lotnictwie państwowym;
- ważne orzeczenie lekarskie;
- udokumentowane potwierdzenie przeszkolenia przez zarządzającego lotniskiem.

Formularze INOP

✈ Raport Kierującego Lotami:

- nazwa lotniska;
- imię i nazwisko kierującego lotami wraz z pisemnym potwierdzeniem przyjęcia obowiązków;
- data i godzina przyjęcia i zakończenia obowiązków przez kierującego lotami;
- rodzaj wykonywanych lotów;
- meteorologiczne warunki wykonywania lotów;
- stan infrastruktury lotniska;
- koordynacja i uzgodnienia z organem zarządzania ruchem lotniczym;
- imię i nazwisko osoby przejmującej obowiązki kierującego lotami wraz z pisemnym potwierdzeniem przyjęcia obowiązków oraz data i godzina przyjęcia i zakończenia obowiązków;
- przebieg lotów, w tym informacje o zaistniałych zdarzeniach lotniczych lub innych sytuacjach szczególnych.

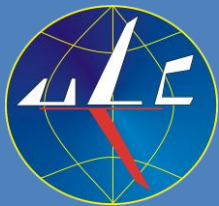
Publikacja w AIP-VFR Polska

- *art. 66. 1. Statki powietrzne mogą startować z lotnisk i lądować na lotniskach wpisanych do rejestru lotnisk, których dane techniczne i eksploatacyjne są opublikowane w Zintegrowanym Pakiecie Informacji Lotniczych. Aktualne dane techniczne i eksploatacyjne lotnisk są przekazywane do publikacji w Zintegrowanym Pakiecie Informacji Lotniczych przez zarządzającego lotniskiem.*

📖 Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze [Dz.U. 2020 poz. 1970]

- *2.1.5 Każde Umawiające się Państwo, w związku z koniecznością terminowego udostępniania kompletnych danych i informacji lotniczych, zapewni zawarcie ustaleń formalnych pomiędzy dawcami danych i informacji lotniczych, a Służbą Informacji Lotniczej (AIS).*

📖 Załącznik 15 ICAO Służby Informacji Lotniczej

Publikacja w AIP-VFR Polska

Service Level Agreement (SLA)

ws. dostarczania i publikowania danych w produktach AIS

- **Obowiązki Zarządzającego Lotniskiem:**
 - właściwe zgłoszenie danych do publikacji;
 - zabezpieczenie danych;
 - dostarczenie metadanych.

- **Obowiązki PAŻP-AIS:**
 - weryfikacja otrzymanych danych;
 - konsultacja z Zarządzającym ewentualnych uwag;
 - publikacja pozytywnie zweryfikowanych danych w produktach informacji lotniczej zgodnie z przepisami ICAO, UE i krajowymi.

Publikacja w AIP-VFR Polska

	Formularz zgłoszenia danych do AIS	Strona 1 z 2
--	---	--------------

Numer zgłoszenia (wypełnia AIS)	
------------------------------------	-------

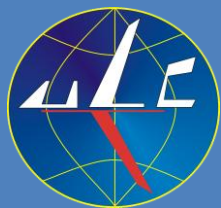
Data	19-11-2020		
Nazwa podmiotu dostarczającego dane	Podmiot		
Imię i nazwisko osoby przekazującej dane	Adam Abacki		
Telefon	123 456 789		
E-mail	a.abacki@podmiot.com.pl		
Proponowana data wejścia w życie danych	20-11-2021		
Do kiedy dane obowiązują	bezterminowo		
Dotyczy:*	wprowadzenia nowych informacji do produktów AIS	☒	
	usunięcia informacji obecnie zawartych w produktach AIS		
	zmiany informacji obecnie zawartych w produktach AIS		
Opis danych (podać krótki opis dostarczonych danych)	oznacznik literowy ICAO (jeśli dotyczy lotniska):	EPXY	
Proponowana forma opublikowania danych*	AIP	AIP VFR	MIL AIP
	Zmiana	☒	
	Suplement		
	NOTAM (dotyczy informacji stałych)		
Czy wymagana jest wersja robocza publikacji, przesłana do zatwierdzenia do zgłaszającego dane na 56 dni przed jej publikacją?*	TAK	NIE	
	☒		
Szczegóły dotyczące informacji obecnie opublikowanych, które wymagają uzupełnienia, zmiany lub usunięcia	strona, numer i data		
	część, punkt, podpunkt itp.		

* właściwie zaznaczyć znakiem X

	Formularz zgłoszenia danych do AIS	Strona 2 z 2
--	---	--------------

Treść wprowadzonych informacji/zmian (wprowadzić manualnie lub wkleić tekst niesformatowany)				
Zarządzający lotniskiem EPXY w godzinach pracy lotniska powołuje kierującego lotami. Powołanie kierującego lotami poza godzinami pracy oraz w dni świąteczne należy uzgodnić z Przedstawicielem Zarządzającego lotniskiem z wyprzedzeniem 24 HR.				
Załączniki do niniejszego formularza (podać, czy załączono oraz liczbę stron)				
Potwierdzenie (za czytelnym podpisem) sprawdzenia jakości przekazywanych do publikacji danych (m.in. za zgodność z rozp. ws. służby informacji lotniczej) (patrz Załącznik 2 do Porozumienia)				
dokładność	rozdzielczość	spójność/ plik .zip	poprawność tekstu informacji (pracownik)	poprawność tekstu informacji (przełożony)

Adnotacje AIS				
Data wpływu danych do AIS				
Podpis i pieczęć osoby zatwierdzającej publikację				
Skierowano do publikacji za pomocą (rodzaj i numer publikacji)	AIP	AIP VFR	MIL AIP	
	Zmiana			
	Suplement			
	NOTAM			
Data wejścia w życie	AIC			
Podpis operatora				

Konferencja Bezpieczeństwa w Lotnictwie Cywilnym 19 - 20 LISTOPADA 2020 r.

Dziękuję

Michał Kozłowski
Departament Lotnisk

Warszawa, 2020-11-19

Urząd Lotnictwa Cywilnego 2020